

Lähetäjä: katriina.ilmaranta@████████████████████

Lähetetty: tiistai 16. huhtikuuta 2024 12.01

Vastaanottaja: Perälä Antti <antti.perala@turku.fi>; Konsernihallinto <konsernihallinto@turku.fi>

Aihe: VL: Hallintokantelu diaarinumero 8180-2023/ jatkoa

Turun kaupunki/ hallintokantelu 8180-2023

Alla olevassa Turun kaupungille osoitetussa hallintokantelun osassa kirjaamon sähköpostiosoitteessa oli virhe. Lähetän nyt uudelleen viestin kirjaamoon ja toivon, että sen asianmukaisesta jakelusta huolehditaan. Pyydän vahvistusviestin, että kirjaamo on vastaanottanut alun perin tiistaina 16. huhtikuuta 2024 11.27 lähettämäni hallintokantelun osan otsikolla ” Hallintokantelu diaarinumero 8180-2023/ jatkoa”.

Katriina Ilmaranta

Pixelmint

Lähetäjä: katriina.ilmaranta@████████████████████ <████████████████████>

Lähetetty: tiistai 16. huhtikuuta 2024 11.27

Vastaanottaja: 'pauliina.ahlas@turku.fi' <pauliina.ahlas@turku.fi>; 'turunkaupunki@turku.fi' <turunkaupunki@turku.fi>; 'minna.arve@turku.fi' <minna.arve@turku.fi>

Kopio: 'Laitila Anu' <anu.laitila@turku.fi>

Aihe: Hallintokantelu diaarinumero 8180-2023/ jatkoa

Turun kaupunki/ hallintokantelu diaarinumero 8180-2023

Olen saanut kulttuurijohtaja Laitilalta maanantai 15. huhtikuuta 2024 16.25 (liitteenä sähköpostiketjussa alla) minulle yksityisesti osoitetun vastauksen hallintokanteluuni 8180-2023. Olen vastannut siihen maanantaina 15. huhtikuuta 2024 22.40 (myös liitteenä sähköpostiketjussa alla). Liitän Laitilan ja oman vastausviestini liitteeksi alkuperäiseen kanteluuni todeten, että Laitila ei ole lähettänyt vastaustaan kirjaamon kautta vaan ”yksityiskirjeenä”.

En liitä alkuperäistä kantelua enää tähän, vaan liitteineen se edelleenkin löytyy Turun kaupungin kirjaamosta.

Työntekijät, jotka ovat virkasuhteessa kuntaan (tai muuten vastaavassa asemassa), voivat olla hallintokantelun kohteena. Olen tehnyt vapaamuotoisen, mutta sisällöltään yksilöidyn ja perustellun hallintokantelun koskien kehityspäällikkö Hujalaa ja museojohtaja Ruohosta. Hallintokantelun sisältö on liittynyt epäasialliseen toimintaan tehtävässä ja kyseenalaiseen laintulkintaan.

Turun kaupungin on ratkaistava kantelu hallintolain mukaisesti. Viitataan mm. hallintolain kohtiin 53 a § ja 53 b §. Hallintokantelun vastausta annettaessa on huomioitava mitä hallintolaissa sanotaan hallintoasian käsittelystä. Hallintokantelun vastaus ei voi olla esim. ”Laitilan oma mielipide asiasta”, vaan *ratkaisu on perusteltava hallintolain tarkoittamalla tavalla*.

museokeskus ei ole täysin itsellinen toimija tässä. Mielenpitoita voi tietysti olla eri johtotasoilla, mutta valitettavasti on niin, että Turun museokeskuksen oma Finna-ohjeistus kuvien lataamishetkellä on organisaatiotanne sitova. Jakaminen ja lataaminen ovat tapahtumia, joilla on juridinen ulottuvuus. Lataajallakin on "kuluttajansuoja".

Mikäli esim. halutaan, että kuvan muunteluprosessi tuodaan kuvakohtaisesti kreditoinnissa näkyväksi, niin jo lähtökohtaisesti ohjeistus olisi kaksitasoinen esim. 1) tuo ilmi alkuperäisen kuvan haltija ja 2) kerro mitä muutoksia olet kuvalle tehnyt (=so. alkuperäinen kuva on mustavalkoinen tässä tapauksessa). Turun museokeskus ei uudessakaan Finna-ohjeistusversiossa ole kyennyt kirjoittamaan auki ohjeistuksen tasoa 2). Uusi ohjeistus on myös nähdäkseni ihan periaatteellisista syistä syytä viedä Tekijänoikeusneuvostoon.

Logo poistettiin Fritir-sivustolta jo kuukausia sitten. Alun perin logo lisättiin sivustolle, koska Turun museokeskuksen kuva-arkisto skannasi Fritir-sivustolle kuvia ja päätti omasta aloitteestaan olla laskuttamatta tätä *huomattavan arvokasta* skannaustyötä. Itse asiassa tämä on rahallisesti mitattavaa tukea sivustolle, koska julkisen toimijan ollessa kyseessä "normaalialti asiakaspalvelua" on peria julkisen hinnaston mukainen hinta.

Tuon myös tässä vaiheessa esiin, että en koskaan ole esittänyt Turun museokeskukselle mitään virallista "kumppanuusehdotusta". Olen puhunut hyvin käytännönläheisistä ruohonjuuritason yhteistyötavoista (esim. alussa olisin halunnut keskustella käyttöoikeuksista), ja rahaa en ole sivustolle ja yritykselleni pyytänyt kertaakaan. Väitteet, että varastelisin logoja väittäkseni Turun Museokeskuksen olevan "yhteistyökumppani" on esitetty kehityspäällikkö Hujalan toimesta *julkisella sähköpostilistalla*, mikä ei todellakaan ole ok. Tällainen toiminta näyttää pahasti kunnianloukkaukselta.

Tässä voisi olla myös eduskunnan oikeusasiamiehelle tehtävän kantelun paikka. Olen tehnyt hallintokantelun. Hallintokantelun vastaus pitää perustella muutenkin kuin "olen sitä mieltä". Tätä edellyttää hallintolaki - asian luulisi itsestään selvyyttä. Olisiko Turun kaupungilla erioikeus olla vastaamatta hallintokanteluun? Kun asia etenee Turun kaupungin ulkopuolelle Tekijänoikeusneuvostoon ja eduskunnan oikeusasiamiehelle, vastaukset on tässä asiassa joka tapauksessa annettava. Kiertely ja väistely eivät ole enää mahdollisia.

Ystävällisin terveisin

Katriina Ilmaranta

Pixelmint

████████████████████

████████████████

██████████████

Lähettäjä: Laitila Anu <anu.laitila@turku.fi>

Lähetetty: maanantai 15. huhtikuuta 2024 16.25

Vastaanottaja: Katriina Ilmaranta <katriina.ilmaranta@██████████>

Aihe: VS: Kantelu 8180-2023/ Turun museokeskuksen Finna-ohjeistuksen ongelmallisuudesta

Hyvä Katriina Ilmaranta,

kiitos viesteistäsi. Olen perehtynyt asiaan, ja todennut että museopalvelujohtaja Juhani Ruohonen ja kehittämispäällikkö Susanna Hujala ovat toimineet tilanteessa asiantuntevasti. Fritir-sivustolla julkaistavan käsitellyn kuvan yhteydessä tulee mainita, että Turun museokeskuksen alkuperäinen arkistokuva on mustavalkoinen. Turun museokeskuksen logoa ei voi julkaista sivustolla yhteistyökumppaneiden kohdalla, koska museokeskus ei ole Fritir-hankkeen yhteistyökumppani vaan kyse on asiakaspalvelusta.

Toivottavasti vastaukseni selkiyttää asiaa, ja sivusto saa kävijöitä ja myön-teistä huomiota.

Ystävällisin terveisin

Anu Laitila

Kulttuurijohtaja

Turun kaupunki

Lähettäjä: Katriina Ilmaranta <katriina.ilmaranta@[REDACTED]>

Lähetetty: sunnuntai 7. huhtikuuta 2024 15.31

Vastaanottaja: Konsernihallinto <konsernihallinto@turku.fi>; Perälä Antti <antti.perala@turku.fi>; Ruohonen Juhani <juhani.ruohonen@turku.fi>; Hujala Susanna <susanna.hujala@turku.fi>; Laitila Anu <anu.laitila@turku.fi>; Ahlas Pauliina <pauliina.ahlas@turku.fi>

Aihe: Kantelu 8180-2023/ Turun museokeskuksen Finna-ohjeistuksen ongelmallisuudesta

Turun museokeskuksen Finna-ohjeistuksen ongelmallisuudesta tasarvon toteutumisen ja tekijänoikeuslain soveltamisen suhteen/

Liite kanteluun 8180-2023

Turun Museokeskuksen ohjeistus Finna-tietokannassa on muuttunut. Ikävä kyllä Turun Museokeskuksen näkemys historiallisten aineistojen käytön avaamisen periaatteista on edelleen hyvin ongelmallinen.

Tuntuu hankalalta, että julkisten kuvakantojen ohjeistuksessa hyödynnetään "public domainin" käsitettä, jota ei sellaisenaan ole määritelty suomalaisessa tekijänoikeuslaissa. Käytettäessä "public domainia" ohjeistuksen asemassa on mm. vaara, että "tekijänoikeuksiltaan rauenneen sisällön" ja "kaikille vapaasti käytettävissä olevan avoimen sisällön" välinen raja hämärtyy. Museo-keskuksen tulkinnan "public domainista" pitäisi olla yhtäpitävä Finnan (public domainia koskevan) yleisohjeen kanssa.

Sen sijaan museokeskuksen Finna-ohjeistuksissa ja niiden tulkinnoissa toistuu ajatus public domainiin vaikeasti yhdistettävästä kontrollista. **Edellyttämällä sanatarkkaa kreditointia aineistoa jakava museo-organisaatio ikään kuin asettaa itsensä – yli suomalaisen tekijänoikeuslain perusajatuksen – siihen asemaan, että sillä olisi oikeus määritellä sen aineistoja hyödyntävien teosten tarkka esitysmuoto.**

Pääsääntöisesti kun museo-organisaatiot avaavat aineistoja yleiselle käytölle, on olennaista, että se tehdään käyttäjien näkökulmasta tasa-puolisella tavalla. Erityisesti jaettaessa aineistoja tekijänoikeuslain 16 §:n tilanteessa (museon jakamisoikeus perustuu eri tavoin yleishyödyllisyyteen), ei tätä näkökulmaa voi ohittaa.

Nykytodellisuudessa kuvien käyttötarkoitusten ja niihin liittyvien teosmuotojen kirjo on laaja. Käytännön esimerkkejä: 1. Dokumentaarinen elokuva hyödyntää historiallisia valokuvia. Krediitit liitetään dokumentaarisen elokuvan teosmuodon käytäntöjen ja tekijänoikeuslain perusajatuksen mukaisesti loppu-teksteihin, ne eivät vilku hyödynnetyn kuvan päällä elokuvan aikana. 2. Historiallisia valokuvia lainaava teatteriesitys tai kuvataiteellinen installaatio. Teosten ilmaisua ei vesitetä liittämällä krediittejä itse esitykseen, esim. esiintyjä ei juokse lavalla sanatarkka krediittikyltti kädessä, kun hyödynnetty aineisto on näkyvissä. Sen sijaan krediitit tuodaan yleisön tietoisuuteen esim. käsiohjelmassa.

Marginaaliseen teostyyppiin lukeutuvassa internetteoksessa (jollainen Fritir sivusto on) suomalaisen tekijänoikeuslain soveltamisen ajatus teoksen konventioihin liittyvästä ”hyvän tavan” mukaisesta kreditoinnista ei Museokeskuksen toimintakulttuurissa yllättäen päde lainkaan.

Käytännössä minut on edelleen ohjeistettu museojohtaja Juhani Ruohosen ja kehityspäällikkö Susanna Hujalan toimesta siten, että laajuudeltaan kohtuullisen rajallisessa Fritir-teoksessa pitäisi toistaa yli 200 kertaa (suomeksi ja ruotsiksi) jokaisen hyödynnetyn valokuvan välittömässä yhteydessä ”pilkuntarkka” krediittiteksti, jotta teoksen käyttäjät varmasti ymmärtäisivät, että tämän teoksen valokuvat ovat mustavalkoisista originaaleista väritettyjä, tilanteessa jossa informaatio mustavalkoisten valokuvien värittämisestä ilmoitetaan lukuisin käyttäjävastaväestöllisin tavoin, myös teoksen avausosiossa.

Turun museokeskuksen aikaisemman ohjeistuksen sekä tekijänoikeuslain vakiintuneiden soveltamistapojen näkökulmasta tämä on absurdi, kohtuuton vaatimus. **Onko tarkoitus muuttaa tekijänoikeuslain soveltamistapoja Suomessa radikaalilla tavalla, estää historiallisten aineistojen hyödyntäminen konventionaalisin tavoin teoksissa vai onko kysymys ainoastaan Fritiriin kohdistetusta toimenpiteestä? Seuraako uudenlaista pakokulttuuria oikeusjuttuineen oopperoita, kaupunginteattereita, taidelaitoksia, elokuvantekijöitä kohtaan?**

Internetteoksessa (joka on 2020-luvulla aidosti vakiintunut teostyyppi) voidaan pitää tarkoituksenmukaisena, että osa krediittien toistuvaluonteisista sisällöistä toteutetaan esimerkiksi erillisessä krediittiosiossa. **Rautalangasta väännettynä: kun museot avaavat julkisesti aineistojaan, sitä ei mielestäni voi tehdä tietyn kaltaisia käyttötarkoituksia tahi teosmuotoja suosien.** Tasa-arvoista kohtelua ei voi olla ilman yleispätevyyttä: en näe, että julkinen museo-organisaatio voisi asettaa minkään erityisehtojen perusteella aineistojen käyttäjiä tekijänoikeuslain näkökulmasta eriarvoiseen asemaan esimerkiksi siten, että toisissa teoksissa on sallitumpaa noudattaa niille ominaista kreditointitapaa.

Olisi suotavaa, että Turun museokeskuksen osaamisen keskiössä olisi teoksen käsitteeseen liittyvä ymmärrys ja erilaisten teosmuotojen, -ko-

konaisuuksien ja -muunnelmien moninaisuuden vaaliminen. Kysymys on nykyaikaisen ja eteenpäin katsovan museo-organisaation yhdestä ydintehtävästä. Tekijänoikeuslain soveltamisen tuntemus on Turun museokeskuksen velvollisuus, samoin sen kunnioittaminen.

Turun kaupunki ei ole edelleenkään kyennyt ratkaisemaan kanteluni (diaari-numero 8180-2023) avainkysymyksiä. Katson, että olen antanut Turun kaupungille ja Turun museokeskukselle kohtuullisen ajan selkiyttää kantaansa Fritir-sivuston tekijänoikeuskysymyksistä ja ilmoitan julkaisevani sivuston siinä muodossa kuin katson sen asianmukaiseksi Museokeskuksen (kuvien lataus-hetkellä vallinneen) ohjeistuksen ja Tekijänoikeuslain näkökulmasta. Suhtaudun suurella kunnioituksella siihen upeaan aineistoon, jonka Turun museo-keskus on koonnut, mutta en hyväksy mielivaltaista kohtelua,

ystävällisesti

taiteen tohtori, CEO

Katriina Ilmaranta

Pixelmint